

У БЕОГРАДУ 7. ФЕБРУАРИЈА 1857.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ И. Ненадовићъ.

ТЕЧ. VI.

Овай листъ излази Вторникомъ, Четврткомъ и Суботомъ на по табака. Цена му је за 3 мес. 4. за пола

год. 8 а за целу год. 16. цв. За отласе плаћа се 3. вр. сп. одъ врсте за један пут је 5 вр. сп. за три пута.

№ 16.

Мале пропчије.

Многозначеши ексеръ. — Једанъ постаръ човекъ имао је две миље далеко одъ Лондона једно лепо польско добро, кое је већ је одъ 500. година у фамилији његовога одъ отца на сина прелазило. Осимъ овога польскога добра имао је онъ и одъ лежећи капитала знатне приходе, тако да га сваки за богатога човека држао, кое је онъ заиста и био. Онъ је имао јединца сина, који ће ово богатство некадъ наследити. Да би пакъ сина свога метнуо на пробу, преда му је отацъ управљавајући надъ половиномъ целога имана, кадъ је синъ већ 21. годину навршио.

Но синъ није ни вијманъ био по ћуди отца. Онъ се одда пияњству, картанју и другимъ пороцима и страстима. За кратко време онъ је не само имање своје разтуроио, него се јошти је презадужио. Узалудне бијау све опомене и мудри савјети. Найпосле је отацъ, кадъ је већ на самртној постельи лежао, молио свога безнадежнога сина, да онъ у случају томъ, ако га несретни догађаји у пропасте и приморају, да прода сва добра, да барь стару отчеву кућу, коя је одъ давнашњи времена била собственост његовога предака, не прода. Найвећима га је пакъ прикликао, да ону собу, у којој онъ умре, за свагда за себе задржи: „То ће ти“, говораше му отацъ, „бити последња склониште, ако га никади више на свetu не будешъ имао“.

Но што је годъ отацъ сива лепше савјетовао, то је овай све мане слушао, и у место да се мало тргне, онъ по смрти отца не само продужи свой пустъ и неурданъ животъ, него се јошти већма поквари. За неколико година онъ је све наслеђено имање расточио. Онъ је шта више и стару ону кућу продао, и само последњу желю свога отца испунио, сирћчу ту, што је задржао себи ону собу, да за ћелога живота у њој обитава. За кратко време потрошио онъ и оно мало новаца, што је за кућу добио, и њему ништа друго неостане, него сажалћи они, који су му за велику добити, ишли на руку разтурити своје имање и који су га у пороке увальвали.

И тако је провео онъ неко време у туѓи, бједи и тешкоткији бриги. У углу његове собе стајаше једанъ стари долапъ, кога је онъ до тога времена слабо и примећавао. На овай долапъ баци онъ садъ свај суморни и очајни

погледъ. Зар је не могуће, да је у овомъ орману заостала нека часть родитељскога имања? помисли, и ћипи са столице, да своме любопитству удовлетвори. Онъ је све испреметао, но не нађе ништа друго, и старе неке папире, и комаде одъ чое, свиле и платна, остатке очеви аљине. Но онъ ипак је даде себи труда све ове ствари испретурати; додго је дошао до дна долапа. Но како се онъ упрепости, кадъ на дну долапа види слѣдуюће рѣчи крупнимъ словима написане: „Распикућо! заръ си већъ све проћердао? Заръ си и твоју кућу већъ продао? Иди садъ је вѣшай се! У таванској греди нађи ћешъ једанъ велики ексеръ на ту ћељ“.

Каква поразитељна стрела за изгубљенога сина! Самъ отацъ заповѣда му, да се обеси. Уплашено погледи онъ горе у таванъ, и види заиста једанъ подебео ексеръ, овомъ је висио јакъ конопацъ. У крайњемъ очајању помисли онъ, да је то његова судбина и воля божја, да онъ слѣдује савјету родитељскомъ. Онъ се попне на једну столицу, замакне личину око врата, отисне ногомъ столицу, но у место да остане у воздуху оличини, онъ падне доле о патосъ. Тежина његовога тѣла истргла је ексеръ заедно съ једнимъ иверомъ греде, у којој је закуцанъ био. Изъ једне рупе у греди покуља садъ на очајнога сина силни дукатъ, и овай бијаше изванъ себе одъ страха, удивљеня и радости. Мудри је отацъ ово сокровиште сакрио у шупљој греди, да би тако свога сина, којега је коњацъ и судбину онъ предвиђао, у часу крайњега очајања освестио, да њу себи дође, ако је икако могуће.

И ова крайња мѣра покойнога отца имала је пожелани успехъ. Съ једномъ части сакривенога у греди новца могао је онъ одкупити очеву кућу; съ осталимъ новцемъ почео је онъ трговати, и распикућа почео је одъ тога времена уредно и штедљиво живити, тако, да је онъ за неколико година стекао јошти веће имање, него што је оно било, кое је одъ отца наследио.

(Шальва превара) Шарнасъ, француски богаташъ био је кодъ Лудвига XIV. пажња, а у исто време служио и међу тѣлохранитељима његовима. Онъ је имао предъ својимъ польскимъ добромъ у Анжу, врло дугачко шеталиште међу дрвећемъ, кое је одъ куће селянина једногъ, који је кројачъ био, сакривено било. Ни Шарнасъ и отацъ његовъ, нису могли никоимъ начиномъ селянина то-

га да приволу да имъ колебу свою пошто било уступи. Шарнасъ почемъ му отаць умре, покуша наново, не били ма како селянина склонно на то, да му колебу прода, али и то буде опетъ узалудно. Найзадъ, почемъ већь самъ ние знао, шта да ради, да би кући својой опетъ изгледъ прибавио, измили слѣдуюћу чудновату шалу.

Кројачъ, коме је кућица та принадлежала, самъ је сампти у њој обитавао. Шарнасъ пошаљ по њега, и поручи му, да је позванъ у дворъ, па да му за његове служитељ нова униформа, треба. Кројачъ дође. Шарнасъ погода се съ њимъ за цену, али то условие предложи, да дотле изъ куће никудь не крочи, докъ аљине сасвимъ готове не буду. Кројачъ пристане на то, па и онъ, као што се разуме, обвеже опетъ одъ своеј стране благородника, да му овай за цело то време ћело и пиће дае. И тако започне посао.

Садъ Шарнасъ нареди, те се планъ одъ куће и баште кројачеве извади. Затимъ буде одма кућа порушена, и истоветна тако, као што је та била, на јданъ пушкометъ далъ направљена. Такође се покућство онако исто, као што је пре стояло, до саме найситније ствариџе, понамешта. И сама башта, съ наблюдавањемъ бившегъ реда, устроена буде. Место на комъ је кућа одпре стопала, дао је Шарнасъ тако уравнати и очистити, да се ни познати више нисе могло. Напоследку већь и кројачъ једно вече съ посломъ своимъ готовъ буде. Шарнасъ задржи га скоро до поноћи, исплати га, и овай оде. Онъ предузме прави путъ крозъ алее, али му се учини, као да је овай малко даљи, него што је обично до садъ било. Дође до дрвећа, кое му је досадъ за вођу служило, али немогаше кућу своју да нађе. Стане се чудити, очи трити, па напоследку дође му и то у паметь, да не саня, или да се самъ ћаво съ њимъ неигра. Међутимъ пође даљ обзирајући се при свакомъ кораку то на једну, то на другу страну, и докъ је тако, немогући самъ чуду своме да се начуди, даљ ишао, падне му на јданпут кућа једна у очи, која је сасвимъ исто онака, као сушта кућа његова изгледала. Истина нисе на ономе месту, промугла у себи, на комъ је пре неколико дана била, али је ипакъ моя кућа! Чудо!! Прегледа је са свију страна, извади кључъ изъ цепа, тури у браву, врате се отворе; уђе у собу, нађе свой креветъ, асталь, столице — накратко, све у своме надлежноме реду. Сирома кројачъ незнаде садъ самъ, шта да мисли, већь напоследку закључи у себи, да му у глави мозакъ сасвимъ на своме месту нестоји. Тако у той мисли и у креветъ легне, толкујући размишљавајући на сваку руку, па найпосле и заспи.

Сутра данъ дође превареномъ кројчу паметь на свое место; селяни, сусјди његови, преповеде му шалу богатогъ Шарнаса. Онъ се разгоропади — али се сви шали той смејаше, и самъ кралъ, кадъ га о томе известише, насмеја се сладко.

(Индиски лоповъ.) Једанъ Енглезъ преповеда слѣдујући смешни догађај: Једно вече чувао је једанъ конюшаръ везаногъ испредъ шатора коня свогъ господара; кадъ најданпут приђе къ њему једанъ странъ човекъ, и рекне му слѣдуюће речи: „Пријателю, я ти саветујемъ, да добро на твогъ коня пазишъ, јеръ я самъ намислио, да га ове ноћи украдемъ.“ После ови речи повуче се онъ на двадесетъ корака натрагъ, и сјо са найвећомъ

ладнокрвносћу наспрамъ чувара, који зачућенъ овомъ безобразномъ дрзновенопшћу, нисе никако очи съ њега — странца — скидао. Међутимъ се и сумрачакъ уватио, и обоица су јоштъ једнако јданъ према другомъ стаяли, и јданъ на другогъ мотрили. Најданпут пакъ чуе слуга острагъ топотъ коњских конита. Онъ се осврне и гледа чуда! љеговогъ коња нема, а кудъ га је по мраку знао и тражити. У найвећемъ страу устреми се онъ на оногъ мирногъ и таинственогъ странца, да га увати, и као јунци и таоца држи и викао је ясно за помоћь. Но ко ће описати љегово удивљење, кадъ онъ на ономъ мјесту, где је странацъ сједио, ништа друго неће, него јданъ у земљу забоденъ штапъ на комъ је чама Индјијацъ стаяла, и око кога је обвијена била бѣла аљина љегова, коју је онъ непримјетно са себе смако. Кадъ се већь мракъ уватио онда је лоповъ полако све аљине свуко, и тако је вешто око забоденогъ у земљу штапа наређао, да сирома чуваръ коња; никако нисе примјетио мага промјену; лоповъ се затимъ полако по трбуу као змия оданде подкрао, и извршио тако крађу, почемъ је конопце, за кое је коњ привезанъ био, пресекао, на која узашио и умак'о. Љегове пакъ речи имале су само ту цљиль, да пазљивост чувара обрати на љега, а да је одъ коња одврати.

(Препредена крађа) — Једанъ паризки свештеникъ дошао је при излазку изъ цркве у гунгулу, јеръ се силни срѣтъ тамо беше десио. На јданпут осјети онъ, да се једна туђа рука у љеговъ цепъ, у комъ му је сатъ стајао увлачи. Онъ се одма тргне, и увати руку свога најближегъ компшије, који је башъ украденъ сатъ у свој цепъ метнути хтео. Свештеникъ хтео је да дигне ларму; и да даде лопова уапсити. Овай пакъ рекне му сасвимъ полако и тио „Ако Бога знате господине! немојте ме у несрѣћу бацати! Метните вашу руку у мой цепъ, и узмите вашъ сатъ сами натрагъ“. Свештеникъ тако и учини безъ млогогъ размишљавања. Но текъ што је онъ завукао руку у цепъ лопова овай му увати руку и стане викати: „За Бога, помозите! Ево једногъ лопова у свештеничкимъ халцинаама, држите га да не умакне!“ Околостоја светина мислила је заиста, да свештеникъ нисе свештеникъ, него преобученъ какавъ лоповъ. И тако је морао сирома оставити лопову сатъ и безъ обзира побећи да би само избега злостављање раздражене светине.

— Лордъ Бомбовт, који се својимъ юнаштвомъ и трезвеносћу духа узвисио одъ низкогъ степена лађарскогъ момка, до високогъ адмиралскогъ достоинства, бијаше у једногъ морскомъ битки, у којој је учествовао, јоштъ само простије матрозъ. Топовеко ђуле однесе усрдъ битке љеговомъ до љега стоећемъ другу једну ногу. „Брате“, викне му ранћени, „ти видишъ, я имамъ само једну ногу, а ти имашъ две; однеси ме лѣкару“. Бембовъ нисе се дуго мислио, него упрти свога ранћеногъ друга на раме, и понесе га преко крова лађе у собу лѣкару. Но узпутъ однесе једно ђуле ономъ ранћеномъ и главу. У густоме диму, и страшнотој пучњави битке Бембовъ то нисе ни оправио, и продужи мирно свой путъ. Кадъ је са својимъ мртвимъ другомъ присеће воду лѣкару, рекне онъ лѣкарју: „Ево вамъ доносимъ посла“. — За име Бога, шта је знамъ радити съ човекомъ коме је ђуле главу однело? запита лѣкаръ. Бембовъ је обазре, и рекне мало срди-

то: «До ћавола! онъ с меје преварио, за главу и не ми ништи ни споменуо, него је само реко, да му је нога однешена».

(Пияна војска) — У шпанском рату (под ста-рим Наполеоном) нашла је Енглеска војска у вароши Торквемади грдне количине вина, стадоше без рачуна пiti. Онога дана и сутрадан лежало је свуди по улицама и авлијама преко 12.000. војника мртви пияни. Кад је француски маршал Султ с јединицом у ову варош дошао, морао се онъ 12. сати преко одређеног времена забавити у вароши, будући је у његовoj војсци било још више пияни момака него и у енглеској. — Кад је Енглези Бајдоць на юриш отели и оплачкали, нашао је један енглески официр у једној цркви три мртва војника, кои су се у ракији удавили. Једна сирћета пространа подземна коморица у цркви употребљена је у ово ратно време за сместиште ракије. Војници, ушавши унутра, нису имали кад, да отворе бурад, него је пробио куршумима, да би брже к ћели дошли; ракија истече сва, и у той се коморици направи мало но доста дубоко језеро. Троица од војника јако су се напали, пали су свладани пијем, на земљу, и удавили се у језеру од једног препечене ракије.

(Слуги смрти) — Бивши ађутант маршала Бесијера и Султа, де-Боди, прича у својој једној књиги следујоће:

„30. Априла 1813. године ноћу бијаше главни стан јарко-француске војске у Вайсенфелсу. И маршал Бесијер, кој је једну кавалерију командовао, спавао је у главном стану код Вайсенфелса. Је сам сутрадан ујутру доручковао само у дружству са маршалом; но је га најем у врло суморном расположењу и жалости-вог, и задуго нисам га могао склонити, да се заложи са разним елима, која су на софру принешена била; он је и одговорао, да је гладан; а му на то примјетио, да наше и непријатељске предстраже сасвим наблизу једна наспрам други стоје, и да се имамо надати озбиљном и крвавом боју, који нам по свој прилици једнога дана неће дозволити, да помислимо на нашу стомак. Маршал се найпосле склони и рекне: „нека буде по твојој волји; па ако ме пре подне згоди смртоносно зрео, оно бар је неотидем гладан с једног света.“

Кад смо се дигли са софре, даде ми маршал једну његове путничке торбе и рекне ми: „потражите Бога вам писма моје супруге.“ Је то и учинио и предам је сва та писма. Он је је узме и баци је сва у ватру; а до једнога времена он је је брижљиво чувао. Вожд је од Истрије (супруга маршала Бесијера, будући је он имао титулу „вожве од Истрије“) казивала ми је у доцнија времена, како је маршал при полазку и праштавио многим лицама казао, да се он је неће из те војне жив је повратити.

Цар Наполеон је узео на конја, а маршал Бесијер ишао је за њим. Лице његово бијаше бледо и черте његове изјављивале су тако дубоку жалост и суморност, да ми је то сасвим јако у очи падало, и је рекао једном другу до себе: „ако дође данас до битке, маршал је за цело погинути.“ Битка се заметио Херцогу од Елхингена (један Наполеонов маршал)

заузме се са својом пехотом село Рипих је а войвода од Истрије (Бесијер) спремао се, да проматра онай клањац и теснаце, из који је непријатељ истиснут, будући је он је тада хтео проћи са својим одјеленим војском. Кад је дошао на висину, која је владала селом, он је се налазио у домаћају једне батерије топова, који су непријатељи ту наместили, да ватром својом држе у власти цје друм. Прво ћуле, који је батерија избацила, одкуне једном гардеском квартир-майстору од польске лаке кавалерије главу, који је више година извршавао код маршала дужност ордонанску. Овай губитак јако сневесели херцога од Истрије, и он је се у трку оданде удали. Но после неколико тренутака врати се он је с једним пратњом и рекне, показивајући руком на мртвача: „овако војник мора се саранити, а и цар је нездоволјан био, кад је видио овде једног мртвог јединог официра од гарде; јер кад је непријатељ случајно позицију ову опет натрага отео, онда би он је могао помислити, да је гарда узмицала.“

Једно ћуле, које је с њим батерија избачено, згоди маршала баш у овом тренутку, кад је ове речи изговорио, и он је падне мртав с његовим конјем. Лева рука, којом је узду држао, будући је тада баш дурбин у цепу међао, сасвим у размрскана и ћуле му проће кроз тело. Његов цепни сат је зауставио се, премда није ни најмане повређен био; он је и сад још показује сат и минуту, кад је маршал погинуо; јер је од тог времена није никако ни навијање.

Мрвице.

(Право пријатељства) Неки несретни млади Французи, који је вавјек потребовао новаца, будући му је финансија била у највећем нереду, но који се знао вешто помоћи издашном кесом је његови срећнији, посјетио је једном свога пријатеља, именом Абу-а, према чијој кеси особиту наклоност осећао, будући је Абу је му свакад готовосћу узаймљивао, без је да је после јако навалјивао на њега, да му заем врати. „Добро јутро, любазни пријатељ!“, рекне онай први као без душе и хитно, „опрости ми што те узнемуравам; я сам само дошао, да ми узаймиш десет дуката!“ — „Я немам паре за узаймљивање“, одговори Абу. — „Пријатељю я морам десет дуката имати“, повтори онай први. — „Я ти ипак кажем, да немам новаца за давање. — „Онда ми остави још једно ужасно средство!“, викне овако неуредник с једном изразом туге и очајања. — „А то би било?“, рекне Абу. — „Да скочим у Сену (реку)!“ — „Лудо, шта си наумио! но ти то зајло нећеш учинити; та зар је видиш, да је Сена сва замрзла? — Е, пријатељу кад је већи дотле дошло с тобом!“, рекне Абу сажалително, „онда нећу, да се замрзну говори, да сам ти последњу услугу одрекао!...“ „О, мой добри и племенити пријатељ! Ти си се дакле само шалио, а у ствари ти ми твоју помоћ нећеш одрећи...“ рекне сасвим радостно онай први, мислећи, да је са својом очајателном претњом срце пријатеља свога трону и разжалио. — „Ево два франка“, рекне Абу ладнокрвно, тиме ћеш бар је најмити кога, да ти разлупа лед на реки Сени па онда скочи у воду.

М а л и н е.

Само је дјателност живота, а рад је уживавање.
О какву радост срце човеческо осећати може, ако је ово јоштвје невино.

Непреци су съ незалицама; они су недаду убједити, јер они недаду радо незнанје њино познати.

Богатства дворе мудрости, а господаре нада будаломъ.

Мудар юкада неће речи, него оће дјело.

Богатство нисе увекъ благополучие.

Ползай съ временомъ, ово се, добро упамти, нигда више невраћа!

Ко непрестано само од једне радости другой трчи; ко нарочито само у кругу чувствених удовольства тумара: тај губи, размеће и разсипа свой живот, али га не ужива. Такав је начинъ живота отвора сасма брзо бне изворе досаде, гнушаня, неповольности, који се, када већ је дјанпутъ потеку, тешко опетъ затворити дају. Такав је начинъ живота необходимо доводи дуго време, тога непријатеља свију задовољства, и вити се съ опредељењемъ нити са силама човеческимъ подудара. Изнурен је тѣла, ослаблен је духа, слабост и немоћ къ дальњемъ ужитку, необходима су, неизбѣжна слѣдства, која раније или доцније, текъ зацело, изъ тога произлазе.

Зачуди се свачемь или ничемь. Што човекъ у другомъ већи часу живота свога живити непрестане, свакидаши је, или ипакъ веће чудо, него када би просијакъ краљемъ постао.

Оти, који си добродѣтель твоју пренебрегао, са већи твоју узвелио: непрестано ћеш тамо амо блудити, мира нећеш нијда наћи: и бадава ћеш за уживањемъ живота чезнути.

Јоштвје ми непознајемо границе савршенства човеческога. Престанакъ, који ми мислимо да увиђамо, само је привиданъ. Органъ, тѣло може остатити, али оно не. Његове се сице узвишијају употребленјемъ, а тимъ се истимъ и разлучавају за будуће трајање.

Загонетке и одговарјење.

Колико у Библији има писмена? — Шестъ. Где се налази најстарије царство? — У оче-нашу. Где вре-

О г л а с и.

(3—3) Подписаніи препоручую се и објављую почитаемомъ публикому да притежавају доста добру суму сваке ране као: пшенице, јчма, овса, кукуруза, пасуља, брашна. — Коимъ муштерије са доста јевтиномъ ценомъ послужити могу, а такођер и

ЗА МЕАНЦИЕ

налази се добре Шљивовице на више акова одъ 8. 9. 16. 18. и 20. гради жестине којомъ ће моћи тако исто јевтиномъ ценомъ, муштерије послужити

Београдъ 28. Јануара 1857.

Карапешић и Маргетић
ортаци на Сави,

(3—3) Код Тоше Поповића бираташа „Код Дампфифа“ идући на Саву, има врло лепа Карловачка вина по 2. гроша ока ва продају. Ко жељи на аковъ и на више узети може мложе јевтине добити.

Стеништа су отворена:

При Суду Окр. Ваљевскогъ нада масомъ поч. Максима Крстића изъ Ваљева до 25. о. м.

При Суду Окр. Црнорѣчкогъ нада масомъ поч. Живана Ратковића изъ Планинице до 11. марта.

При Суду Окр. Рудничкогъ нада масомъ презадуженогъ Василија Даниловића изъ Рудника до 6. марта.

ће држе совјетъ и засјданье? — У воденики којима више очију, него што година има дана? — Онай који се првогъ Јануара роди. Тагино дете, мамино дете, аничай синъ — ће. Съ чиме се почини данъ? — съ добро (д.)

Зашто — зато.

Зашто люди кажу да је несрећа када зећ претрчи путъ? — Зато јер да је среће онъ неби трчао него би стајао печење на асталу.

Зашто петао замури када пева? — зато, да кокоси мисле да онъ то зна на памет. Зашто люди обично радо о туђимъ погрешкама говоре? — зато да би сами своје погрешке уманјивали.

С Т Р А Н Е Н О В О С Т И.

Вѣсти изъ Кине одъ 19. Јануара явљају: да је царь кинески миру наклонићи, и да је гувернеръ Ехъ сбачен и на његово место Елингъ постављенъ.

— Званично је већ јављено да ће се конференција збогъ Најенбурга у Паризу држати, и почеће при свршетку овогъ месеца.

— Персијски посланикъ Ферук-канъ рѣшио се да иде у Лондонъ, његови разговори са енглескимъ државицима миролюбиви су, и савъ је изгледъ да ће се сва размирица са Енглескомъ и Персијомъ безъ рата свршити.

— Војни француски министеръ издао је налогъ да се у Тулону што пре сврши једна линейна лађа и једна фрегата, како би се када руски вел. кнезъ Константинъ тамо дође, предъ њимъ у море могле спустити, и тиме његовъ доћекъ увеличати.

— Царь аустријски и царица који сада по Италији путују и велике милостиње чине, путоваће у Мајо месецу и по целој Маџарској, и већ је гди-које припреме предузимају се за тај дочекъ.

— Изъ Париза пишу да министеръ инострани дјела графъ Валевски нестои најбоље кода цара, и да може сваки данъ промена бити.

При истомъ Суду нада масомъ предадују Вучка Милића изъ Брезне 11. марта.

При Суду Крагујевачкомъ нада масомъ поч. г. Петра Марковића бив. члена до 11. марта.

При Суду Црнорѣчкомъ нада масомъ безъ наслѣдника умрлогъ Косте Митровића изъ Лесковца у Турской до 1. Априла.

Продавање се:

Начал. Ок. Подрињскогъ лицитира ће зидан једногъ зданија за школу у Крупњу 25. 26. и 27. о. м.

Нај. Ок. Рудничкогъ продавање добра Живана Савића изъ Лютовнице 15. 16. и 17. о. м.